

4 Over pedagogische verantwoordelijkheid, partnerschap & samenwerking | ELENA LUCIANO & MONICA GUERRA

6 Opvoeden is samenwerken | Sylvie Rayna

8 Participatie als fundament van burgerrechten | Paola Cagliari

10 Een zoektocht naar wederkerigheid in een verdeelde omgeving | Michel Vandenbroeck & Griet Roets

12 Ouders en leerkrachten als partners | Eva Hujala & Mervi Eskelinen

14 Relaties met ouders: kerncompetentie of deeltaak? | Katrien van Laere

16 Goed begonnen is half gewonnen | Patricia d. Jackson

18 De 'nieuwe vaders' in zicht | Hamad Nasser

20 Gezinnen in de hoofdrol in Centri Bambini e Genitori | Tullio Monini

22 Ouderparticipatie als paard van Troje | Niels Kryger

24 Leerkrachten, ouders en leerlingen samen | Stella Protonotariou & Peros Haravit-Sidis

26 Participatie op school in Spanje | Carles Gracia Martinez

28 Betrokkenheid & samenwerking tussen ouders & kleuteronderwijs | Maria Filomenia Ribeiro da Fonseca Caspar

30 Inspirerende praktijken in ondersteuning van gezinnen en ouders | Anne Williams & Agata d'Addato

34 Als ouders in het buitenland werken | Mariana Norel

Colofon

KINDEREN in Europa

Nummer 24 | voorjaar 2013

ISSN 1613-737X

Hoofdredacteur | Ferruccio Cremaschi

Vertalingen | Inez Louwagie

Eindredactie | Anki Vandekerckhove & Wilma

Schepers

Opmaak | LandGraphics

Foto's | Netwerk CIE

DE MENINGEN DIE IN KINDEREN IN EUROPA VER-
WOORD WORDEN, GEVEN DE ZIENSWIJZE WEER VAN
DE AUTEUR VAN HET BETREFFENDE ARTIKEL. EN
VALLEN NIET NOODZAKELIJK SAMEN MET DE OVER-
TUIGING VAN DE HOOFDREDACTEUR OF DE REDAC-
TIE. TERAAD: KINDEREN IN EUROPA WORDT VERSPREID
DOOR VBIJK (VLAANDEREN) EN CHILDCARE INTERNA-
TIONAL (NEDERLAND). VOOR HET VERKRIJGEN VAN
EEN EXEMPLAAR VAN KINDEREN IN EUROPA, STUURT
U EEN E-MAIL AAN: INFO@VBIJK.BE OF AAN:
INFO@CHILDCAREINTERNATIONAL.NL

Met deze uitgave van *Kinderen in Europa* willen we het denken over de samenwerking tussen de professionals in voorzieningen voor jonge kinderen en ouders stimuleren.

De recente ontwikkelingen in de theoretische vorming over de relatie tussen professionals en ouders laten zien dat langzaam maar zeker de centrale focus is verschoven, van 'professionele omgang met ouders' naar 'ouders als gelijkwaardige partners, gedeelde opvoedingsverantwoordelijkheid en co-educatie'. Waar voorheen vooral sprake was van asymmetrische relaties tussen professionals en ouders en de aandacht vooral uitging naar opvoedingsondersteuning, staan nu concepten als wederzijdse betrokkenheid en elkaar aanvullen centraal.

Tegen deze achtergrond wordt vooral gestreefd naar open en gelijkwaardige relaties tussen de verschillende betrokkenen die - ondanks de verschillen in hun positie als ouder of professional - hetzelfde doel nastreven: een uitdagende en liefdevolle omgeving scheppen voor de kinderen opdat zij zich optimaal ontwikkelen. Deze 'nieuwe opvatting' van ouders als partners in de zorg voor en vorming en educatie van jonge kinderen brengen we op twee manieren tot leven. Allereerst beschrijven we de ontwikkelingen in de theoretische vorming. Daarna illustreren we de consequenties van deze ontwikkelingen in de praktijk aan de hand van een aantal voorbeelden uit verschillende Europese landen.

Ferruccio Cremaschi

Hoofdredacteur *Kinderen in Europa*, nr. 24: Ouders als partners